

Sygn. akt VII U 74/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2016 roku

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Elżbieta Kiszczak-Glińska
Protokolant:	sekr. sądowy Iwona Brodacz-Nalewajek

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2016 roku w Lublinie

sprawy A. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do zasiłku pogrzebowego

na skutek odwołania A. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 19 listopada 2015 roku znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje A. Z. prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu 18 października 2014 roku H. Z. w kwocie 4000 zł (cztery tysiące złotych);

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz wnioskodawczynie A. Z. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 74/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z dnia 19 listopada 2015 roku odmówił wnioskodawczynie A. Z. prawa do zasiłku pogrzebowego na podstawie przepisów art.67, art.77- 81 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r., poz.748), §16 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe (Dz.U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, iż dokumentami wymaganymi do przyznania i wypłaty zasiłku pogrzebowego między innymi są: wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego, skrócony odpis aktu zgonu, oryginały rachunków poniesionych kosztów pogrzebu, a jeżeli oryginały zostały złożone do banku – kopie rachunków potwierdzone przez bank. Pozwany wskazał, że za koszty pogrzebu należy przyjmować potwierdzone rachunkami koszty powstałe od chwili śmierci osoby, po której przysługuje zasiłek, do chwili zakończenia ceremonii pogrzebowej, są to wydatki niezbędne związane z pochówkiem tj. ze

złożeniem ciała albo prochów do grobu. Pozwany organ podniósł, iż z posiadanej dokumentacji wynika, że nie doszło do pochówku, czyli prochy zmarłego H. Z. nie zostały złożone do grobu. (decyzja (...) - k.18 a. ZUS)

Odwołanie od tej decyzji złożyła A. Z. w dniu 5 stycznia 2016 roku wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie ubezpieczonej prawa do zasiłku pogrzebowego. (odwołanie - k.1-2 a. s.)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację z zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie-k.3- 3v a.s.)

Sąd Rejonowy ustalił i zważył co następuje:

W dniu 18 października 2014 roku, w P. w stanie N. w Stanach Zjednoczonych Ameryki, zmarł H. Z.. (odpis aktu zgonu - k. 15 a. ZUS) Do chwili śmierci H. Z. pobierał emeryturę. (bezsporne, wniosek - k.4 a. ZUS) Pochówkiem H. Z. zajęła się wnioskodawczyni A. Z., żona zmarłego. (odpis skróconego aktu małżeństwa – k. 7 a. ZUS) A. Z. pokryła wszystkie koszty z tym związane. (wniosek k. 4. a. ZUS) Wnioskodawczyni zleciła wykonanie usługi pogrzebowej (...), INC. (...) pogrzebowy dokonał, między innymi, kremacji ciała zmarłego i złożenia prochów do urny. (I. (...)) - k. 14 a. ZUS) A. Z. pokryła wykazane w wystawionym przez dom pogrzebowy dokumencie - I. (...) koszty pogrzebu w kwocie 2245\$. (k. 14 a. ZUS) Urna z prochami złożona została w domu wnioskodawczyni w specjalnie przewidzianym na ten cel honorowym miejscu. (bezsporne)

W dniu 1 października 2015 roku A. Z. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłym H. Z. (k. 3 - 4 a. ZUS). Do wniosku dołączono dokumenty: akt zgonu i rachunek - I. of (...). (k. 15,14 a. ZUS)

Zaskarżoną decyzją z dnia 19 listopada 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił A. Z. prawa do zasiłku pogrzebowego. (decyzja- k.18 a. ZUS).

Powyższy stan faktyczny ustalony został w oparciu o powołane dowody, które Sąd obdarzył wiarą, uznając że brak jest podstaw do poddania w wątpliwość ich rzetelność i wiarygodność. Prawidłowość zgromadzonych w sprawie dokumentów nie była przedmiotem zarzutów stron, a także nie wzbudziła wątpliwości Sądu i z tych względów zostały one uznane za wiarygodne w całości.

Odwołanie A. Z. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zasiłek pogrzebowy jest jednorazowym świadczeniem przysługującym w razie ziszczenia się ryzyka śmierci i związanej z nią konieczności urządzenia pochówku. Zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2015 r. poz.748) zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci:

- 1)ubezpieczonego;
- 2)osoby pobierającej emeryturę lub rentę;
- 3)osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania;
- 4)członka rodziny osoby wymienionej w pkt 1 i 2.

2. Członkami rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 4, są: 1) małżonek, (wdowa, wdowiec), 2) rodzice, ojcym, macocha oraz osoby przysposabiające, 3) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci przysposobione i dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej, 4) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności inne dzieci niż wymienione w pkt 3, 5) rodzeństwo, 6) dziadkowie, 7) wnuki, 8) osoby nad którymi została ustanowiona opieka prawna.

Stosownie do treści art. 78 ust.1 cytowanej ustawy zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu. W razie poniesienia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż wymieniona w art. 77 ust.1 pkt 4, pracodawcę dom pomocy społecznej, gminę, powiat, osobę prawną kościoła lub związku wyznaniowego, zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż określona w art. 80 (art. 79 ust. 1 cyt. ustawy emerytalnej).

W przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni dochodzi zasiłku w związku ze śmiercią jej męża H. Z. - osoby pobierającej emeryturę. Zatem spełniona jest przesłanka z art. 77 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. 80 cyt. ustawy emerytalnej zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4000 zł.

Podnieść należy, iż powołana ustawa nie precyzuje, co należy rozumieć pod pojęciem kosztów pogrzebu. Według orzecznictwa i doktryny do kosztów pogrzebu zalicza się wydatki odpowiadające zwyczajom panującym w środowisku, do którego zmarły należał. Do wydatków tych zalicza się: koszty przewiezienia zwłok do miejsca ich pochowania, nabycia i urządzenia grobu, wystawienia nagrobka odpowiadającego zwyczajom środowiska (za: G. Bieniek, Komentarz..., op. cit., s. 446, uwaga trzecia komentarza do art. 446 k.c.).

Podobnie w wyroku SN z dnia 6 stycznia 1982 r., II CR 556/81. (LEX nr (...)) stwierdzono, że obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu na podstawie art. 446 § 1 k.c. obejmuje zwrot kosztów bezpośrednio z pogrzebem związanych (przewóz zwłok, nabycie trumny, zakup miejsca na cmentarzu itp.), jak również zwrot wydatków odpowiadających zwyczajom danego środowiska. Do tych wydatków zalicza się koszt postawienia nagrobka (w granicach kosztów przeciętnych, jeżeli nawet koszty rzeczywiste były znacznie wyższe), wydatki na wieńce, kwiaty, zakup odzieży żałobnej, poczęstunek osób biorących udział w pogrzebie, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnego przypadku.

Tradycyjne pojmowanie ceremonii pogrzebu kojarzy się z pochówkiem zwłok, jednak podnieść należy, iż coraz powszechniejsze są przypadki kremacji, w tej sytuacji także będzie przysługiwał zasiłek pogrzebowy. Dalej idącym jest uznanie jako „pogrzebu” ceremonii symbolicznej, w tym takiej, która ma na celu upamiętnienie osoby zmarłej czy wręcz umożliwienie bliskim dokonania szczególnego aktu pożegnania z tą osobą. Należy uznać prawo bliskich do urządzenia pogrzebu osoby, której ciało uległo fizycznemu unicestwieniu. Jeszcze inną sytuacją jest taka, gdy nie można dotrzeć do zwłok, lub w ogóle nieznane jest miejsce ich położenia (uzasadnienie wyr. Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 4 grudnia 2009 roku IV UA 35/09 POSAG 2010, nr 1). Faktem jest także urządzenie uroczystych pogrzebów, w których trumna zawiera jedynie fragment ciała, pukiel włosów czy tylko przedmioty osobiste zmarłego. W uchwale z dnia 2 lutego 2011 roku Sąd Najwyższy przyjął, że koszty symbolicznego upamiętnienia osoby zmarłej, która pisemnym oświadczeniem wyraziła wolę przekazania swoich zwłok publicznej uczelni medycznej dla celów naukowych, są kosztami pogrzebu w rozumieniu art. 78 ust. 1 ustawy o e.r. FUS i uzasadniają roszczenie o zasiłek pogrzebowy, o którym mowa w art. 77 ust. 1 tej ustawy (uchwała SN, I UZP 5/10 OSNPUSiSP 2011, nr 13014, poz.186). W uzasadnieniu uchwały podniesiono, iż przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w dziale V- „zasiłek pogrzebowy” w pełni uregulowały kwestie przyznania prawa do zasiłku i zasad jego wypłaty, posługując się pojęciem „koszty pogrzebu”, jednakże trzeba się opowiedzieć za jego szerokim rozumieniem wykraczającym poza koszty związane wyłącznie z pochówkiem. Definicji „pogrzebu” nie zawiera ani ustawa o emeryturach i rentach, ani ustawa z dnia 31 stycznia 1959 roku o cmentarzach i chowaniu zmarłych, nie ma jej także w przepisach ustawy z dnia 17 marca 1932 roku o chowaniu zmarłych i stwierdzeniu przyczyny zgonu (Dz. U. Nr 35, poz. 359 ze zm.) Przepisy tych dwóch ustaw nie posługują się pojęciami „pogrzebu” a co najwyżej „domu przedpogrzebowego”. Przepisy ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych operują pojęciem „pochówku” utożsamianym ze „składaniem zwłok lub szczątków do grobu”. Zakładając racjonalność ustawodawcy, nie wydaje się celowe utożsamianie zakresu znaczeniowego obu pojęć, co więcej posłużenie się w ustawie o emeryturach i rentach pojęciem zasiłku „pogrzebowego” a nie zasiłku „z tytułu pochówku” nie wydaje się przypadkowe. Ustawodawstwo dotyczące chowania zmarłych ma z jednej strony zabezpieczać należyte poszanowanie zwłok, a z drugiej strony jego podstawowymi celami są też cele sanitarne. Ustawodawstwo określające zasady przyznawania zasiłków pogrzebowych ma zaś wyłączny cel, jakim jest zrekompensowanie najbliższej rodzinie ubezpieczonego kosztów wyprawienia ceremonii pogrzebowej. Zatem rozstrzygnięcie kwestii uprawnienia do zasiłku pogrzebowego powinno uwzględniać

przede wszystkim jego funkcję. Z punktu widzenia ryzyka socjalnego zasiłek pogrzebowy służy nie tyle ochronie na wypadek śmierci żywiciela, gdyż to ryzyko objęte jest rentą rodzinną, ile ochronie ryzyka poniesienia kosztów pogrzebu i nie są to wyłącznie koszty związane z wąsko rozumianym pochówkiem a zatem złożeniem zwłok czy szczątków ludzkich do grobu. W obowiązujących przepisach nie brak przesłanek, które pozwalałyby w świetle ustawy o cmentarzach uznać za dopuszczalne przeprowadzenie tzw. pogrzebu symbolicznego. W myśl art. 77 i nast. Ustawy emerytalnej celem wypłaty zasiłku pogrzebowego jest, co do zasady pokrycie kosztów „pożegnania” zmarłego w sposób zwyczajowo przyjęty. Może on obejmować również koszty pomnika czy ceremonii pogrzebowej. Nie należy utożsamiać pogrzebu wyłącznie z aktem złożenia ciała albo szczątków do grobu, ale z przeprowadzeniem zwyczajowo przyjętych, w danej kulturze, obrzędów związanych ze śmiercią i pożegnaniem osoby zmarłej.

H. Z. zmarł w USA, gdzie bezpośrednio przed śmiercią przebywał. Cechą ludności tam zamieszkującej jest wielokulturowość, istnieje silny szacunek do odmienności poglądów i tradycji. Występujące tam formy i rodzaje pochówków uzależnione są w dużej mierze od wyznania ludności. Koniecznością zaś jest skremowanie zwłok lub ich pochowanie w ziemi na cmentarzu. Prawo Stanów Zjednoczonych dopuszcza przechowywanie urn z prochami bliskich osób w domu. Dopuszczalne jest także rozsypywanie prochów zgodnie z wolą osoby zmarłej - wg. norm prawnych. Ceremonie pogrzebowe odbywają się w jednym z licznych domów pogrzebowych. Takiemu domowi pogrzebowemu - (...), INC zleciła wnioskodawczyni A. Z. usługę pogrzebową, gdzie odbywa się pożegnanie osoby zmarłej. Przedmiotowa usługa obejmowała między innymi kremację i złożenie prochów do urny i za jej wykonanie wnioskodawczyni poniosła koszty w wysokości 2245 USD. Na dzień złożenia wniosku do organu rentowego - 8 października 2015 roku (wg. średniego kursu NBP 1 USD - 3,7604 zł) stanowiły one kwotę (...),(...) zł., co znacznie przewyższa kwotę 4000 zł. przewidzianą w art. 80 ustawy emerytalnej.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że A. Z. pokryła koszty w kwocie wynikającej z przedłożonego przez nią rachunku. Widnieją na nim wydatki konieczne i niezbędne, przedmiotowy rachunek potwierdza pokrycie przez wnioskodawczynię kosztów ściśle związanych z szeroko rozumianymi kosztami pogrzebu zmarłego H. Z., zgodnie ze zwyczajowo przyjętymi, w kulturze kraju gdzie nastąpił jego zgon, obrzędami związanymi ze śmiercią i pożegnaniem osoby zmarłej. Wnioskodawczyni uiszczyła koszty z tym związane w takiej wysokości jaką zażądał dom pogrzebowy wykonujący usługę pogrzebową. tj. w kwocie 2245 USD.

Organ rentowy, jak wyżej wzmiankowano, odmówił przyznania zasiłku pogrzebowego uznając, iż nie doszło do pochówku czyli prochy zmarłego H. Z. nie zostały złożone do grobu. Wobec zaprezentowanej wyżej linii orzecniczej sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego, które akceptuje Sąd Rejonowy, stanowisko organu rentowego jest nieprawidłowe i nie znajduje uzasadnienia.

Reasumując stwierdzić należy, że z punktu widzenia przepisów prawa uwzględnić należało wydatki, które poniosła wnioskodawczyni a objęte rachunkiem - I(...), wystawionym przez dom pogrzebowy (...), INC uznając je za koszty pogrzebu.

Orzeczenie o kosztach postępowania uzasadnia art. 98 kpc w zw z art. 99 kpc. Wnioskodawczyni należy się zwrot kosztów postępowania wywołanego wniesieniem odwołania, w wysokości określonej przez §11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.) w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia odwołania. Podstawę zasądzenia opłaty, o której mowa w ust. 1 §2 powołanego rozporządzenia, stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-4. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. Biorąc bowiem pod uwagę nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy oraz wkład pełnomocnika wnioskodawcy w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy, zaangażowanie takie, zdaniem Sądu uzasadnia przyznanie pełnomocnikowi wynagrodzenia w wysokości 360 zł.

Z tych względów, na podstawie wyżej powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd orzekł jak w sentencji.